

**ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНOSTI ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ**

УДК 355.237(043.3)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.305367>

Ігор Шумков, здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти кафедри педагогіки
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

**ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНOSTI ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ**

З'ясовано, що професійна підготовка майбутніх офіцерів у ВВНЗ передбачає забезпечення безперервного освітнього та професійного розвитку майбутніх офіцерів, підготовку висококваліфікованих майбутніх фахівців з метою їх професійного розвитку з високим рівнем фахової майстерності, оволодіння творчим і креативним мисленням на виконання завдань та забезпечення інтересів національної безпеки й оборони держави, набання фахової компетентності в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ, набуття військової культури й системи загальнолюдських та духовно-моральних цінностей громадянина України і захисника Вітчизни. У статті обґрунтовано та подано перевірку сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ.

Ключові слова: вищий військовий навчальний заклад; освітній процес; інформаційно-освітнє середовище; фахова компетентність; сформованість фахової компетентності; майбутні офіцери військової розвідки.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 9.

Ihor Shumkov, Applicant of the Third (Educational and Scientific)
Level of Higher Education of the Pedagogy Department,
Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy

**VERIFICATION OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE
MILITARY INTELLIGENCE OFFICERS IN THE CONDITIONS OF THE INFORMATION AND
EDUCATIONAL HMEI**

The article analyzes that education in HMEI with the transformation of changes in the system of training future specialists is strongly oriented towards the development of the human capital of the state, strengthening the professional potential of the personnel potential of the intelligence agencies of Ukraine to protect the national interests of Ukraine from external threats, strengthening professionalism in the implementation and provision of intelligence activities to facilitate realization and protection of the national interests of Ukraine, bringing the level of formation of professional competence of future military intelligence officers in the conditions of the information and educational environment of HMEI. It was found that the professional training of future officers at the HMEI involves the provision of continuous educational and professional development of future officers, the training of highly qualified future specialists with the aim of their professional development with a high level of professional skill, mastery of creative and creative thinking for the performance of tasks and ensuring the interests of national security and defence of the state, acquisition of professional competence in the information and educational environment of HMEI, acquisition of military culture and a system of general human and spiritual and moral values of a citizen of Ukraine and a defender of the Motherland. It is noted that future military intelligence officers in the conditions of the information and educational environment of HMEI in view of the fundamental priorities of the military education policy of the state and the needs of modern society, the transformation of the professional training of future specialists taking into account the modern realities of hybrid warfare and armed aggression on the territory of Ukraine, strengthening the integrity of the professional training of the military specialists to achieve the goals of the military educational paradigm and the modern model of training of education seekers with reference to the training methods of NATO member countries, increasing comprehensive social and military-professional readiness in accordance with the requirements and needs of modern society, forming the professional competence of future military intelligence officers to achieve the set educational goals with the practical embodiment of social order, goals, tasks, conceptual and methodological approaches, principles, functions, methods, technologies, best practices of teaching academic disciplines, information and educational environment of HMEI, means, forms, organizational and pedagogical conditions, stages, components, criteria, indicators levels of formation of professional competence of future military intelligence specialists must possess professional competence before such a process.

Keywords: higher military educational institution; educational process; informational and educational environment; professional competence; formation of professional competence; future military intelligence officers.

Постановка проблеми. Концепція військової освіти в Україні, Державна програма розвитку Збройних Сил України та інших військових формувань, закони України

“Про вищу освіту”, “Про оборону України”, “Про основи національної безпеки України”, “Про розвідку” обумовлюють стратегію національної безпеки й оборони України, а отже, модернізацію

ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ

військової освіти на якісну підготовку висококваліфікованих майбутніх фахівців військової розвідки. У Концепції трансформації системи військової освіти зазначено, що для “забезпечення готовності сил оборони України до надання відсічі збройній агресії проти України, досягнення високого рівня операційної сумісності, міжвідомчої взаємодії, координації дій Збройних Сил та інших складових сил оборони під час планування і проведення спільних операцій на рівні об’єднаних штабів за стандартами та процедурами НАТО, комплектування їх вмотивованим, професійним і освіченим особовим складом, поступового переходу до засад професійної армії є необхідним застосування нових підходів до формування структури і змісту системи військової освіти” [4]. Із метою вдосконалення системи підготовки військових кадрів, виконання завдань розвідки, в умовах ведення гібридної війни й терористичних атак важливим є кадрове забезпечення Збройних Сил України офіцерами професійного рівня здатних виконувати фахову діяльність на високому рівні із набуттям ними нових компетентностей, які дають змогу належно виконувати завдання оборонного планування, уміло задіювати теоретичні знання та практичні навички організації, здійснення та забезпечення розвідувальної діяльності на сприяння реалізації національних інтересів України. Утім, професійна підготовка майбутніх офіцерів Збройних сил України, максимальне вдосконалення підготовки майбутніх офіцерів до фахової діяльності на основі розширення філософських й наукових концепцій, модернізації освітньо-професійних програм, оновлення теоретичних-методологічних засад і методологічного підґрунтя фахової підготовки, наукового обґрунтування цілей організації освітнього процесу, зумовлення змісту фахової підготовки з урахуванням пріоритетних напрямів розвитку вищої військової школи України, підвищення рівня практичної підготовленості майбутніх офіцерів військової розвідки до професійної діяльності шляхом цілеспрямованого й спеціального педагогічного впливу на сформованість фахової компетентності в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ актуалізує проведення даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, концептуальні засади професійної підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ є предметом наукових студій в працях дослідників: П. Вишневського, О. Діденка, О. Маслія, О. Михайлинина, М. Нецадима, Е. Сарафанюка, В. Телелима; проблеми загальновійськової підготовки майбутніх фахівців у ВВНЗ досліджували: І. Грязнов, А. Зельницький, Д. Іщенко, В. Маслов, Р. Серветник, С. Сінкевич,

П. Удовенко, О. Чернявський; проблематику підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін у ВВНЗ розглянуто в працях: В. Георгієва, О. Діденка, О. Євсюкова, А. Лігоцького, Ю. Лісніченка, О. Маслія, О. Пашкова, Р. Серветника, Ю. Сердюка, В. Уліч, І. Чистовської та ін.; формування мотивації освітньої діяльності майбутніх офіцерів ВВНЗ були предметом розвідок: В. Полока, В. Клачка, С. Кубицького, О. Торічного та ін.; методичні засади підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ у сучасних умовах висвітлювали: О. Діденко, М. Дьяченко, О. Євсюков, О. Маслій, М. Нецадим, В. Телелим, С. Сінкевич, В. Ягупов та ін.; проблеми підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності у військовій педагогіці через інформатизацію освітнього процесу ВВНЗ студіювали: Я. Король, Ю. Лісніченко, В. Стасюк; проблеми професійної підготовки майбутніх офіцерів військової розвідки вивчали: О. Барабанщиков, М. Герасимов, М. Дьяченко, О. Євсюков, В. Пономаренко, Є. Сарафанюк, Г. Шпак; фахову компетентність майбутніх військових фахівців в ВВНЗ з’ясували: І. Біючинський, О. Войтех, К. Войтех, М. Демент, М. Заплавський, О. Маслій, О. Рибчук, О. Торічний, Н. Феденко, В. Ягупов та ін. Однак аналіз наукових джерел з проблеми сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ нині потребують додаткового подальшого дослідження.

Метою статті полягає у дослідженні сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ. Завдання дослідження: 1. Провести перевірку дієвості організаційно-педагогічних умов і структурно-функціональної моделі формування фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки в інформаційно-освітньому середовищі ВВНЗ. 2. Дослідити сформованість фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ.

Виклад основного матеріалу. У Стратегії національної безпеки України для розвитку потенціалу національної безпеки і оборони зазначається важливість зростання рівня як бойового потенціалу Збройних Сил України, так і забезпечення якості військової освіти на підвищення й удосконалення інтенсивності підготовки військ (сил), професіоналізації фахової підготовки майбутніх офіцерів військової розвідки. При цьому важливо зазначити, що “... основними завданнями розвідки є: 1) своєчасне забезпечення споживачів розвідувальною інформацією; 2) сприяння реалізації національних інтересів України; 3) протидія зовнішнім загрозам національній безпеці України у визначених

ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ

законом сферах” [2]. Для захисту України від загроз національній безпеці, вочевидь, актуальним є сформованість фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки з метою “... реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони”, що “зміцнить систему координації та контролю діяльності розвідувальних органів, розвиватиме розвідувальні спроможності...” [3]. Нині освіта в ВВНЗ з трансформацією змін у системі підготовки майбутніх фахівців посилено зорієнтована на розвиток людського капіталу держави, зміцнення фаховості кадрового потенціалу розвідувальних органів України на захист національних інтересів України від зовнішніх загроз, посилення професіоналізму в здійсненні й забезпеченні розвідувальної діяльності на сприяння реалізації й захисту національних інтересів України, приведення рівня сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ.

Доречно зазначити, що “... професіоналізація військової освіти передбачає формування сучасної моделі професійної військової освіти...” [4], де професійна підготовка майбутніх офіцерів у ВВНЗ передбачає забезпечення безперервного освітнього та професійного розвитку майбутніх офіцерів, підготовку висококваліфікованих майбутніх фахівців з метою їх професійного розвитку з високим рівнем фахової майстерності, оволодіння творчим і креативним мисленням на виконання завдань та забезпечення інтересів національної безпеки і оборони держави, надбання фахової компетентності в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ, набуття військової культури й системи загальнолюдських й духовно-моральних цінностей громадянина України та захисника Вітчизни.

Аналіз військово-наукових і психолого-педагогічних досліджень [1; 5; 6; 7; 8; 9], уможливив встановити, що майбутні офіцери військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ з огляду узагальнювальних пріоритетів військової освітньої політики держави і потреб сучасного суспільства, трансформації професійної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням сучасних реалій гібридної війни й збройної агресії на території України, посилення цілісності професійної підготовки військових фахівців на досягнення цілей військової освітньої парадигми та сучасної моделі підготовки здобувачів освіти із приведенням методик підготовки країн-членів НАТО, нарощення всебічної соціальної та військово-професійної готовності згідно з вимогами і потребами сучасного суспільства, формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки на досягнення поставлених освітніх цілей із практичним втіленням соціального замовлення, мети, завдань, концептуальних та методологічних підходів, прин-

ципів, функцій, методів, технологій, кращих практик викладання навчальних дисциплін, інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ, засобів, форм, організаційно-педагогічних умов, етапів, компонентів, критеріїв, показників рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки до такого процесу мають володіти професійними компетентностями щодо:

– підвищення мотивації майбутніх офіцерів військової розвідки до збагачення фахової компетентності, активного зростання інтересів і мотиваційних цінностей до освітнього процесу на сформованість фахової компетентності у підготовлених і умотивованих офіцерів-лідерів, посилення фахової майстерності в професійній діяльності з поглибленням прагнення навчатися та кар’єрно зростати, формування професійних якостей на досягнення фахового й особистісного успіху в професійній діяльності;

– посилення власного успіху в практичній підготовленості та фаховій компетентності майбутніх офіцерів шляхом розширення можливостей інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ й удосконалення освітнього навчально-методичного матеріалу на набуття фахових умінь і компетенцій до професійної діяльності, постійного розширення комплексу фахової компетентності, посилення наукового світогляду й збагачення професіоналізму до професійної діяльності;

– удосконалення цілісної системи всебічної і ґрунтовної професійної підготовки, активне вдосконалення професійно значущих практичних навичок, поетапне надбання професійних умінь і ґрунтовної підготовленості на набуття фахових умінь і навичок на виконання практичних завдань, посилення формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки до майбутньої професійної діяльності і досягнення успіху;

– розширення здатності до навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням здатності саморегуляції особистісного професійного потенціалу, удосконалення широкого спектру фундаментальних і професійно-спеціальних знань, посилення здатності самовдосконалення теоретичної і практичної готовності планування та прийняття військових рішень у професійній діяльності за стандартами НАТО, набуття умінь власного бачення виконання завдань і навичок самоактуалізації на фахове удосконалення до професійної діяльності, розвиток професійно значимих для особистості здібностей на досягнення фахового результату та успішної професійної реалізації.

Останнє зумовлює важливість здобуття сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки, надбання фахової військової майстерності, комплексного цілісного утворення професійно важливих умінь і навичок до

ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНОСТІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ

виконання професійно-спеціальних завдань, сформованості готовності до прийняття і виконання військових рішень, надбання професіоналізму і належного рівня підготовленості до професійної діяльності.

У дослідницько-експериментальній роботі було проведено перевірку дієвості організаційно-педагогічних умов і структурно-функціональної моделі формування фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки в інформаційно-освітньому середовищі ВВНЗ. Важливою частиною педагогічного дослідження було проведення формувального етапу експерименту, до якого було залучено 274 майбутні офіцери військової розвідки та викладачі ВВНЗ. Експериментальне дослідження дозволило виявити динаміку рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ за розробленою структурно-функціональною моделлю та визначеними органі-

заційно-педагогічними умовами (підвищення мотиваційної основи майбутніх офіцерів військової розвідки до збагачення фахових компетентностей; розширення можливостей інформаційно-освітнього середовища для посилення практичної підготовленості майбутніх офіцерів; поетапне формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища; організація самостійної роботи шляхом підвищення ефективності пізнавальної діяльності майбутніх офіцерів), компонентами (мотиваційно-вольовий, когнітивно-результативний, особистісно-акмеологічний, операційно-діяльнісний), критеріями із використанням модифікованих та авторських методик. Зазначимо, що кожна з організаційно-педагогічних умов перевірялася визначеними компонентами, критеріями та відповідними показниками рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки (рис. 1).

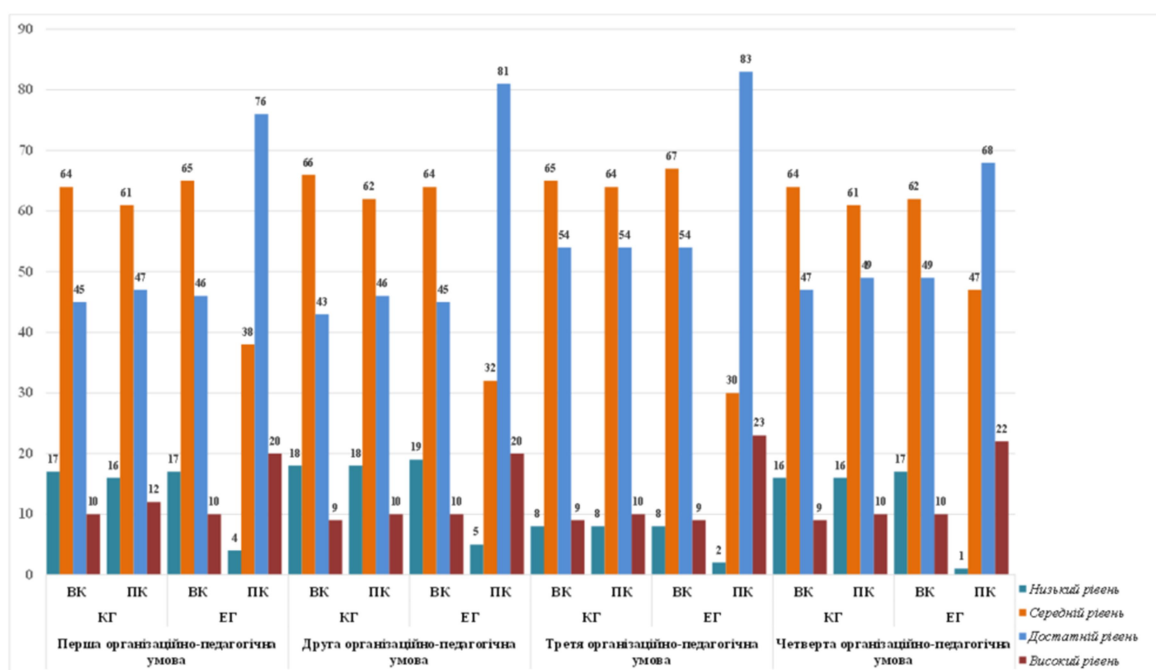

Рис. 1. Результати сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки за упровадженням структурно-функціональної моделі та організаційно-педагогічних умов

Під час формувального етапу експерименту для опрацювання вихідних даних було використано методи математичної статистики для обробки даних та оцінки відповідності результату й аналізу

достовірності отриманих результатів із використанням F-критерію Фішера. Ефективність реалізації педагогічного експерименту відображено в таблиці 1.

**ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНОСТІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ**

Таблиця 1

**Динаміка рівнів сформованості фахової компетентності
майбутніх офіцерів військової розвідки**

Рівні	На початку педагогічного експерименту				Наприкінці педагогічного експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	N=136	%	N=138	%	N=136	%	N=138	%
Низький	35	25,74	35	25,36	14	10,29	3	02,17
Середній	65	47,79	67	48,55	62	45,59	37	26,81
Достатній	27	19,85	28	20,29	49	36,03	77	55,80
Високий	9	06,62	8	05,80	11	08,09	21	15,22

Динаміка показників рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ в ЕГ показує, що значна кількість осіб, а саме 77 майбутніх офіцерів військової розвідки перебувають на достатньому рівні зі збільшенням показників відповідно на 35,51 %, а кількість майбутніх офіцерів

із високим рівнем збільшилася на 9,42 %. Також, зазначимо, що відбулося зменшення кількості осіб із середнім рівнем на 21,74 % та низьким рівнем на 23,19 %. Результати сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ подано на рисунку 2.

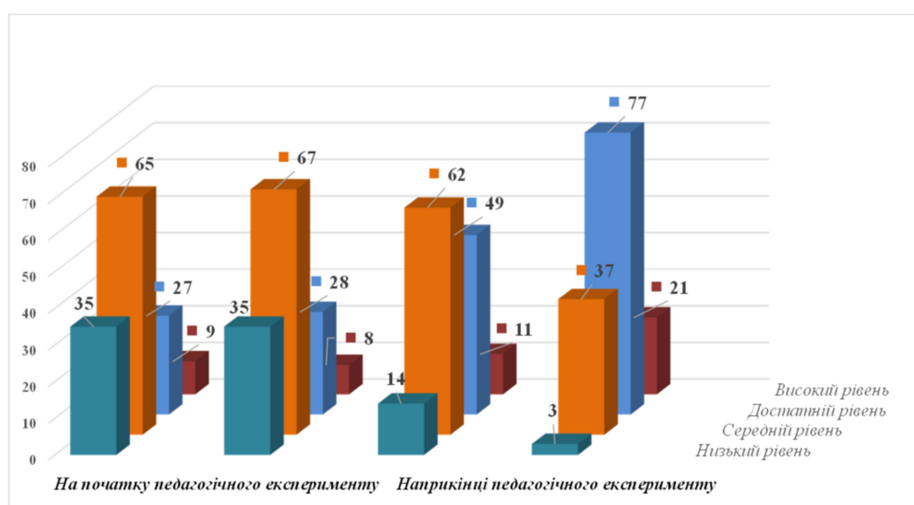

Рис. 2. Результати сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ

Аналіз результатів засвідчує, що сформованість фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ залежить від визначених компонентів, критеріїв, організаційно-педагогічних умов та цілеспрямованого їх упровадження за структурно-функціональною моделлю такого процесу.

Висновки. Отже, військово-професійна освіта знає трансформації відповідно до військової

доктрини, настанов військової політики та науки, соціального замовлення суспільства для забезпечення інтересів національної безпеки і оборони держави, державних освітніх стандартів на підготовку майбутніх офіцерів військової розвідки у ВВНЗ. Грунтуючись на проведеному аналізі військово-педагогічних джерел із проблеми дослідження та результатах педагогічного експерименту, ми дійшли висновку, що суттєве значення має дина-

ПЕРЕВІРКА СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВВНЗ

міка показників рівнів сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки з урахуванням методологічних підходів (системний, цілісний, діяльнісний, інтегративний, особистісний, рефлексивний, компетентнісний, акмеологічний, синергетичний), визначених принципів, функцій, методів, форм, засобів, технологій, компонентів (мотиваційно-вольовий, когнітивно-результативний, особистісно-акмеологічний, операційно-діяльнісний), критеріїв, організаційно-педагогічних умов та розробленої структурно-функціональної моделі, що сприяли сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ. Орієнтуючись на означене дослідження, перспективами розвитку порушеної проблеми є вивчення та дослідження формування критичного мислення у майбутніх офіцерів військової розвідки у процесі фахової підготовки ВВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євсюков О.Ф. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів у навчальному процесі вищого військового навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 ; Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2006. 172 с.
2. Закон України "Про Розвідку". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (дата звернення: 21.03.2024).
3. Концепція військової освіти в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.1997 №1410. Київ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf> (дата звернення: 21.03.2024).
4. Концепція трансформації системи військової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf#n413> (дата звернення: 21.03.2024).
5. Король Я.І. Підвищення ефективності підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності через інформатизацію освітнього процесу. *Педагогіка і психологія : википи і сьогодення* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 5–4 травня 2018 р.). Київ, 2018. С. 45–47.
6. Короткіх М.А., Лісниченко Ю.М. Актуальні питання формування професійної компетентності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки. *Молодь і ринок*. № 6–7 (214–215), 2023. С. 89–94.
7. Рыбчук О.О. Структура та зміст фахової компетентності викладачів вищих військових навчальних закладів. *Нові технології навчання* : наук.-метод. зб. інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2016. С. 190–196.
8. Ягупов В.В., Єрохін С.Г., Кожедуб О.В. Військове виховання: історія, теорія і методика : навч. посіб. для вищих навч. закл. / заг. ред. В.В. Ягупова. Київ : вид-во КНУ, 2000. 400 с.
9. Stasiuk V.V. Extreme conditions and their impact on the individual characteristics of servicemen. *Bulletin of the National Defense Academy of Ukraine*. 2010. Vol. 1 (15). P. 175–181.

REFERENCES

1. Yevsiukov, O.F. (2006). Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future officers in the educational process of a higher military educational institution. *Candidate's thesis*. Kharkiv, 172 p. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro Rozvidku". № 912-9 vid 17.09.2020 r. [Law of Ukraine "On Intelligence". No. 912-9 of 09.17.2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (Accessed 21 March 2024). [in Ukrainian].
3. The concept of military education in Ukraine Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.12.1997 №1410 [The concept of military education in Ukraine. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine 15.12.1997 No 1410]. Kyiv. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf> (Accessed 21 March 2024). [in Ukrainian].
4. Kontseptsia transformatsii systemy viiskovoi osvity. Zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 1997 r. № 1410 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2022 r. № 1490). [The concept of transformation of the military education system. Approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 15, 1997 No. 1410]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf#n413> (Accessed 21 March 2024). [in Ukrainian].
5. Korol, Ya.I. (2018). Pidvyshchennia efektyvnosti pidhotovky maibutnikh ofitseriv do profesiinoi diialnosti cherez informatyzatsiiu osvithnoho protsesu [Increasing the efficiency of training future officers for professional activity through informatization of the educational process]. *Pedagogy and psychology : challenges and the present*. Kyiv, pp. 45–47. [in Ukrainian].
6. Korotkikh, M.A., Lisnichenko, Yu.M. (2023). Aktualni pytannia formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Actual issues of professional competence formation of future officers in the process of professional training]. *Youth & market*. Drohobych, No. 6–7 (214–215), pp. 89–94. [in Ukrainian].
7. Rybchuk, O.O. (2016). Struktura ta zmist fakhovoi kompetentnosti vykladachiv vyshchychk viiskovykh navchalnykh zakladiv [The structure and content of the professional competence of teachers of higher military educational institutions]. *New learning technologies*. Kyiv, pp. 190–196. [in Ukrainian].
8. Yahupov, V.V., Yerokhin, S.H. & Kozhedub, O.V. (2000). Viiskove vykhovannia: istoriia, teoriia i metodyka : navch. posib. dlia vyshchychk navch. zakl. [Military education: history, theory and methodology : education manual for higher education closing]. *Education manual*. Kyiv, 400 p. [in Ukrainian].
9. Stasiuk, V.V. (2010). Extreme conditions and their impact on the individual characteristics of servicemen. *Bulletin of the National Defense Academy of Ukraine*. No. 1 (15). pp. 175–181. [in English].

Стаття надійшла до редакції 31.05.2024

